

LKvV

Landelijke Kamer
van Verenigingen

Effect Leenstelsel op Studentenverenigingen en Extracurriculaire Activiteiten

Resultaten onderzoek Landelijke Kamer van Verenigingen

Voorwoord

Geachte lezer,

Voor u ligt het onderzoek 'Effect Leenstelsel op Studentenverenigingen en Extracurriculaire Activiteiten', dat de LKvV heeft uitgevoerd onder haar achterban. We wilden een antwoord op de vraag of het voorhanden leenstelsel effect zou hebben op de ledenaanwas van studentengezelligheidsverenigingen en de activiteiten die zij ondernemen. En zo ja, hoe groot dit effect dan zou zijn.

Om dit te onderzoeken hebben we een korte enquête opgesteld en deze verspreid via de besturen van onze lidverenigingen naar de studenten uit onze achterban. Binnen korte tijd hadden we ruim 1.000 respondenten en daarmee een goede afspiegeling van de studenten die lid zijn van een studentenvereniging.

Van de resultaten zijn we flink geschrokken, verderop in dit rapport kunt u lezen dat de studentenverenigingen een behoorlijke klap zullen krijgen als de plannen voor een leenstelsel in zowel de bachelor als de masterfase doorgevoerd worden.

Toen deze eerste resultaten bij ons bekend werden, is een artikel in onder andere de Telegraaf verschenen.¹ Hieruit komt naar voren dat het voor studentenverenigingen zelfs funest kan zijn als de inschrijvingen met meer dan 20% zullen dalen. Dit was een bericht via het ANP, en diverse andere media hebben hier ook over bericht.

Uit de enquête bleek ook dat leden van studentenverenigingen veel minder geneigd zijn om bestuurs- en commissiewerk te gaan verrichten op de eigen vereniging. Dit is een groot gemis, juist deze extracurriculaire activiteiten zijn volgens bedrijven van onschatbare waarde.

Maar de wetsvoorstellen voor de bachelorfase moeten nog ingediend worden waardoor de vorm van het leenstelsel nog niet concreet is. Hierover gaan wij uiteraard in gesprek met onder andere de Tweede Kamerleden. Dit onderzoek zal een fundament vormen voor deze gesprekken.

Landelijke Kamer van Verenigingen

De Landelijke Kamer van Verenigingen is het overkoepelend orgaan van 47 studentengezelligheidsverenigingen in 13 steden in Nederland. De LKvV vertegenwoordigt daarmee 40.000 HBO- en universiteitsstudenten. De doelstelling van de LKvV is belangenbehartiging van de aangesloten verenigingen en hun studenten in de breedste zin van het woord. Zo beheert de LKvV een digitale informatiebank voor bestuurders op internet, vertegenwoordigt de LKvV de verenigingsstudent op politiek niveau en worden er jaarlijks een vijftal congressen georganiseerd voor verenigingsbestuurders. Tevens is de LKvV mede initiatiefnemer van het voorstel "Collegegeldvrij Besturen".

¹ Telegraaf, 20 jun 2013, 'Voorbestaan studentenverenigingen in geding.'
http://www.telegraaf.nl/binnenland/21666006/_Leenstelsel_funest_.html

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Landelijke Kamer van Verenigingen	2
Samenvatting.....	3
Invoering Leenstelsel	4
Belang van Studentenverenigingen en Extracurriculaire Activiteiten	5
Manifest Convenant Studentenorganisaties	6
Opzet Enquête	6
Resultaten.....	6
Conclusie.....	8
Referentielijst	9
Bijlage	10
Enquête	10

Samenvatting

Het leenstelsel werd aangekondigd bij de presentatie van het Regeerakkoord 2012 tussen de VVD en PvdA. Sindsdien is er veel over gesproken en gedebatteerd. Politieke partijen en organisaties maken zich zorgen om de toegankelijkheid van het onderwijs en leenaversie. Er heerst onder scholieren en studenten vooral veel onduidelijkheid over het leenstelsel. Studentenverenigingen zorgen voor een sociaal vangnet voor haar (nieuwe) leden. Daarnaast zorgen ze voor een groot sociaal netwerk. Verenigingen spelen in op de veranderingen in het Hoger Onderwijs en zorgen voor studie ondersteunende activiteiten. Uit vorig onderzoek van de LKvV blijkt dat studenten en bedrijven extracurriculaire activiteiten van grote meerwaarde vinden naast het behalen van de studie.

De LKvV is begin juni 2013 een enquête gestart die ruim 1000 keer gemaakt is. Uit deze enquête blijkt dat 21,5% van de respondenten geen lid zou zijn geworden. Daarnaast geeft 21,7% aan geen interesse te hebben in extracurriculaire activiteiten als zij te maken zouden hebben met het leenstelsel. Dit zijn zorgwekkende percentages. De continuïteit van studentenverenigingen kan hierdoor in het geding komen. Het moet voorkomen worden dat zij door het leenstelsel ten onder gaan. De LKvV pleit er daarnaast voor dat extracurriculaire activiteiten niet in het geding komen. Dit kan bijvoorbeeld door uitbreiding van Collegegeldvrij Besturen, opnemen van bestuurswerk in het diploma of het ondersteunen van extracurriculaire activiteiten binnen het curriculum.

Invoering Leenstelsel

Op dit moment hebben studenten in het Hoger Onderwijs recht op studiefinanciering. Hierbij ontvangen zij een basisbeurs gedurende de nominale studieduur. Deze is verschillend voor thuiswonende en uitwonende studenten. Daarnaast hebben studenten OV-reisrecht. Hierbij is er de keuze tussen doordeweeks of in het weekend reizen. Daarnaast kunnen studenten 'bijlenen' tegen dezelfde rente als de overheid betaalt op de kapitaalmarkt en is er een aanvullende beurs voor studenten uit gezinnen met lagere sociaaleconomische status.

In oktober 2012 werd het regeerakkoord tussen de VVD en PvdA gepresenteerd. Hierin werd aangekondigd dat de studiefinanciering voor studenten in het Hoger Onderwijs zal veranderen. De basisbeurs voor de bachelor- en masterfase zal worden afgeschaft en worden vervangen door een leenstelsel. Deze regeling zou ingaan per 1 september 2014 voor nieuwe studenten. De aanvullende beurs blijft wel bestaan. Dit om de bijdrage van studenten aan hun onderwijs te verhogen omdat zij hier later voordeel van zullen hebben. De opbrengsten van deze maatregelen zouden worden geïnvesteerd in het onderwijs en onderzoek.

In januari 2013 stuurde Minister Bussemaker van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) een hoofdlijnenbrief naar de Tweede Kamer² met meer informatie over hoe een sociaal leenstelsel eruit moet komen te zien. Hieruit kwam naar voren dat studenten gedurende hun nominale studieduur plus drie jaar, in totaal € 967,- per maand kunnen gaan lenen. Hiervan is € 814,- voor levensonderhoud en € 153,- als collegegeld krediet. Deze lening is optioneel en niet verplicht. Twee jaar na het afstuderen moeten studenten beginnen met het terugbetalen van deze lening mits de student voldoende verdient. Met dit voorstel wil het kabinet een bewustere studiekeuze stimuleren. Studenten moeten zich meer verdiepen in hun studie.

Hierna is er veel kritiek geweest van verschillende politieke partijen en studentenorganisaties. Er is op dit moment ook nog geen meerderheid in de Eerste Kamer voor het voorstel. Er zijn vooral veel zorgen over de toegankelijkheid van het Hoger Onderwijs. Zullen scholieren uit gezinnen met een laag inkomen nog wel de mogelijkheid krijgen om te gaan studeren? Of zal de leenaversie zo hoog zijn dat zij hiervan afzien? De minister geeft in februari aan dat zij goed zal gaan monitoren om ervoor te zorgen dat zij die mogelijkheid wel nog hebben. Daarnaast wordt gevreesd dat studenten meer zullen gaan werken, hierdoor studietijd mis zullen lopen en daardoor weer meer uitloop en hogere kosten zullen krijgen. Ook zullen studenten eerder gaan kiezen voor een 'veilige' studie met goede arbeidsmarktkansen of voor een makkelijke studie die ze snel af kunnen ronden. Studenten zullen namelijk aan het einde van hun studie opgezadeld zitten met een grote schuld. Ze beginnen hun carrière op de arbeidsmarkt dus al met een achterstand. De gemiddelde studieschuld is op dit moment € 14.300,- maar dit zal met het leenstelsel verdubbelen.

D66 vroeg de Minister bij het debat op 12 maart om rekening te houden met studenten die nu nominaal hun Bachelor afronden, en voordat zij hun Master beginnen een tussenjaar nemen om deze te wijden aan bijvoorbeeld een bestuursjaar. Deze cohortgarantie kon de Minister op dit moment echter nog niet garanderen. Wel gaf zij aan dat als een student tijdens zijn Bachelor een bestuursjaar gaat doen, deze daarna wel weer zijn basisbeurs kan ontvangen.

Op 7 juni 2013 verscheen het gevraagde rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) over de gevolgen van het leenstelsel³. De belangrijkste conclusies waren dat naar verwachting weinig aspirant studenten zullen afzien van studeren. Er is wel sprake van leenaversie; jongeren zullen de voorkeur hebben voor meer werken, sparen en bezuinigen. Jongeren uit gezinnen met

² Bussemaker, 18 januari 2013, 'Hoofdlijnenbrief studiefinanciering. Toekomstbestendige studiefinanciering voor sterke onderwijskwaliteit'

³ Sociaal en Cultureel Planbureau, 7 juni 2013, 'De Studie Waard'

lagere inkomens zullen wel meer gaan lenen. Wel gaven veel jongeren aan dat de combinatie met het afschaffen van het OV-reisrecht als pijnlijk ervaren wordt. Na het verschijnen van het onderzoek heeft de minister van OCW een brief gestuurd naar de Tweede Kamer⁴. Hierin stelt ze voor om het leenstelsel voor de bachelorfase uit te stellen tot 1 september 2015. Hiermee wil ze scholieren beter voorbereiden op het leenstelsel. Veel scholieren geven echter aan dat dit te laat was om nog hun plannen voor het komende jaar te wijzigen. Het leenstelsel voor de Masterfase zal echter wel nog op de planning om per 1 september 2014 te worden ingevoerd.

Al met al is er het afgelopen jaar veel onduidelijkheid geweest over het leenstelsel. Studenten weten op dit moment niet wat zij kunnen verwachten. Hierin kan sowieso veel verbeterd worden, duidelijke en heldere communicatie is op dit moment essentieel. Dit blijkt ook uit het onderzoek van het SCP. Scholieren weten wel dat er iets gaat veranderen, maar het is onduidelijk wat dat precies is.

Belang van Studentenverenigingen en Extracurriculaire Activiteiten

Studentengezelligheidsverenigingen zijn van groot belang voor haar leden en het algemene studieklimaat van een stad. Voor scholieren die net aankomen in hun nieuwe studentenstad bieden zij een goed werkend sociaal vangnet. Nieuwe studenten worden begeleid in hun stap van de middelbare school naar Hoger Onderwijs en het zelfstandige studentenleven. Ze worden opgenomen in diverse verbanden, onder anderen met ouderejaars leden. Ze worden er uitgedaagd en geprikkeld om zich sociaal, oratorisch en organisatorisch te ontwikkelen. Dit alles is volgens de LKvV van onschatbare waarde.

Daarnaast zorgen studentenverenigingen voor een hoger studierendement. Zij hebben de afgelopen jaren ook ingespeeld op de opeenstapeling van maatregelen vanuit politiek Den Haag. Het genoemde sociale netwerk houdt studenten scherp om genoeg studiepunten te halen. Zonder studiepunten kunnen studenten vaak geen commissie dragen op de vereniging. Daarnaast hebben club-, dispuut- en huisgenoten ook een positieve invloed op studeergedrag. Leden gaan samen naar de Universiteits Bibliotheek, kunnen elkaar overhoren en samenvattingen uitwisselen. Daarnaast krijgen eerstejaars leden vaak een mentor toegewezen die hen kan begeleiden in de studie, maar ook in de combinatie tussen studie en studentenleven. Er worden geen activiteiten gepland in de tentamenweken. Soms gaat de sociëteit dan zelfs eerder dicht zodat de leden wel naar huis moeten, of gaat de sociëteit overdag ook open zodat leden daar een studieplek kunnen vinden. Hierover heeft de LKvV in maart 2013 een column geschreven⁵. Daarnaast zorgt een studentenvereniging voor binding met een instelling en stad. Studenten zullen hierdoor meer hun best doen om hun studie te halen. Dit blijkt uit onderzoek van het Interfacultair centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing te Leiden in 2006⁶. Weliswaar zijn de resultaten van verenigingsleden in het eerste inschrijvingsjaar iets minder goed. Het propedeuserendement na twee jaar en het doctoraal rendement liggen hoger.

Leden van studentenverenigingen houden ook een groot sociaal netwerk over aan hun lidmaatschap. Iets waar ze de rest van hun leven nog veel profijt van zullen hebben. Er worden vrienden voor het leven gemaakt. Natuurlijk zorgen studentenverenigingen ook voor heel veel plezier voor hun leden. Ze maken de studententijd voor leden tot de mooiste tijd van hun leven.

Extracurriculaire activiteiten zijn activiteiten die een student onderneemt die facultatief zijn en niet gelieerd hoeven te zijn aan de opleiding. Studenten doen dit naast hun studie om zich breder te ontwikkelen. In 2012 heeft de LKvV samen met de Vereniging van Medezeggenschapsraden

⁴ Bussemaker, 7 juni 2013, 'Verdere invulling sociaal leenstelsel en onderzoek naar gedragseffecten'

⁵ LKvV, 12 maart 2013, 'Studierendement omhoog? Word lid!'

⁶ ICLON, augustus 2006, 'Over verenigingslidmaatschap en studiesucces'

van Hogescholen (VMH) onderzoek laten doen naar de daadwerkelijke meerwaarde van extracurriculaire activiteiten⁷. Hierbij werd gekeken naar de waarde die bedrijven en studenten hechten aan extracurriculaire activiteiten en hoe deze activiteiten worden gesteund. Hieruit bleek dat studenten extracurriculaire activiteiten zien als bron van nieuwe vaardigheden, een uitbreiding van sociale contacten en persoonlijke ontwikkeling. Bedrijven zien ook een meerwaarde aan deze brede ontwikkeling blijkt uit dit onderzoek. Studenten komen meer ontwikkeld over en zijn bewuster van hun kunnen. Toekomstige werkgevers gaven aan dat cijferlijsten van belang zijn, maar extracurriculaire activiteiten belangrijker zijn.

Manifest Convenant Studentenorganisaties

De LKvV is aangesloten bij een convenant met zeven landelijke studentenorganisaties. Deze organisaties zijn het Interstedelijk Studenten Overleg, Studenten Sport Nederland, AIESEC Nederland, Integrand Nederland, Erasmus Student Network, Unipartners Nederland en de LKvV. Op 2 april 2013 heeft het convenant een manifest aangeboden aan de Tweede Kamer om het belang van extracurriculaire activiteiten te benadrukken⁸. Studeren is meer dan alleen het behalen van studiepunten, gaven de organisaties aan. Zij riepen op om meer ruimte te maken voor brede ontwikkeling van studenten. Dit kan bijvoorbeeld door het aangeven van bestuurswerk in het diploma van studenten, het ondersteunen van extracurriculaire activiteiten binnen het curriculum of door het uitbreiden van het Collegegeldvrij Besturen. Daarnaast is er een inhaalslag te maken bij studieadviseurs, die studenten hierin actief kunnen ondersteunen.

Opzet Enquête

Om de effecten van het leenstelsel voor haar achterban te toetsen is de LKvV een online enquête gestart via de website Thesistools.com. Deze enquête heeft ruim drie weken online gestaan, van 3 juni 2013 tot 26 juni 2013. De link naar het onderzoek is verspreid naar de achterban van de LKvV via de besturen van studentenverenigingen, het persoonlijke netwerk van het bestuur van de LKvV en via Facebook. Als benadering van de effecten is gevraagd wat huidige leden zouden hebben gedaan als zij te maken hadden gehad met het leenstelsel. Zouden zij nog wel lid zijn geworden? En zouden zij dan nog wel interesse hebben gehad in het doen van extracurriculaire activiteiten?

Resultaten

Op 26 juni 2013 is de enquête 1.031 keer ingevuld. Hiervan werden 44 enquêtes niet volledig ingevuld, deze kunnen dus niet meegenomen worden in de resultaten. Ook de 4 respondenten die aangaven niet lid te zijn bij een studentenvereniging zijn buiten beschouwing gelaten. Hierdoor kwam het op een totaal van 974 ingevulde enquêtes. De gemiddelde leeftijd van de respondenten was 21 jaar. De enquête is ingevuld door 528 mannen en 455 vrouwen. Het grootste deel van de respondenten werd lid van een studentenvereniging tussen 2009 en 2012. 18% is lid geworden in 2008 of daarvoor. De meesten van de respondenten zit dus middenin zijn of haar studententijd.

Vraag vier vraagt of de respondent wel of niet lid zou zijn geworden als hij of zij te maken zou hebben gehad met het leenstelsel. Hierop antwoorde 78,5% dat zij wel lid zouden zijn geworden en 21,5% dat zij dit niet zouden hebben gedaan. Hiervoor werden verschillende redenen aangegeven. Vooral het gebrek aan tijd en geld worden aangegeven als redenen om niet lid te

⁷ LKvV & VMH, Juni 2012, 'Wat is de daadwerkelijke meerwaarde van het doen van extracurriculaire activiteiten?'

⁸ Volkskrant, 2 april 2013, 'Manifest voor meer vrijheid studenten'

worden. Afgelopen jaar werden er ongeveer 7.600 nieuwe studenten lid van een studentenvereniging. Dit betekent dat er dit jaar ongeveer 1.630 studenten minder lid zouden zijn geworden. Vooral voor kleine verenigingen kan een vermindering van ruim 20% veel effect hebben op het voortbestaan van de vereniging.

Een greep uit de redenen van studenten waarom zij alsnog lid zouden zijn geworden:

- *Het is belangrijk voor mijn ontwikkeling, geld moet hier geen obstakel in zijn*
- *Lidmaatschap van een vereniging niet per definitie studie vertragend hoeft te zijn maar wel een aanwinst is voor je studentenleven, ontwikkeling en netwerk*
- *De meerwaarde van het lid zijn ook met het leenstelsel blijft bestaan*
- *De positieve aspecten (netwerk, bestuurservaring, gezelligheid, etc.) wegen zwaarder dan de financiële negatieve effecten*

Een greep uit de redenen van studenten waarom zij geen lid zouden zijn geworden:

- *Ik dan bij aanvang van mijn studie onmiddellijk ernaast moest werken en geen tijd over zou hebben voor een studentenvereniging*
- *Ik dan bang zou zijn dat ik daar niks te zoeken had, omdat studeren dan duurder aanvoelt en de tijd dus beter aan studeren kan worden besteed*
- *Ik dan minder om me heen gekeken zou hebben naar ontplooiing en meer op de studie gefocust zou zijn*
- *Ik dan niet in Nederland was gaan studeren*

Van de respondenten gaf 86,6% aan aan extracurriculaire activiteiten te doen. Dit kan zowel commissie- of bestuurswerk op een studentenvereniging zijn als bij een andere organisatie. 5,5% gaf aan geen extracurriculaire activiteiten te doen en 7,9% gaf aan nog niet aan extracurriculaire activiteiten te doen maar wel deze ambitie te hebben. Dit is een erg hoog percentage aan studenten met extra activiteiten, dit komt waarschijnlijk doordat in eerste instantie de enquête is verspreid onder bestuurders van studentenverenigingen zodat zij het door konden sturen. Daarnaast bestaan er op studentenverenigingen veel mogelijkheden om zich verder te ontwikkelen. Op de vraag of de respondent ook aan extracurriculaire activiteiten had gedaan in combinatie met het leenstelsel antwoordde 21,7% ontkennend. Dit zal waarschijnlijk samenhangen met het argument dat er ten tijden van het leenstelsel geen ruimte in tijd en budget zit om activiteiten naast de studie te doen. Bij dit percentage zitten natuurlijk wel ook de studenten die op dit moment ook geen activiteiten ondernemen. 35,3% geeft aan wel nog interesse te hebben in extracurriculaire activiteiten en 43,0% geeft aan wel interesse te hebben maar niet langer in fulltime bestuurswerk. Hiermee verwacht de LKvV dat er een daling in het doen van extracurriculaire activiteiten zal volgen op het invoeren van het leenstelsel. Gebaseerd op het voorgaande vindt de LKvV dit een zorgelijke zaak en een groot gemis voor de toekomst van het Hoger Onderwijs.

De laatste vraag van de enquête is meer gesteld uit interesse. Respondenten konden aangeven wat zij zouden doen met het leenstelsel, hiervoor hadden zij keuze uit: (meer) werken, (meer) lenen, minder uitgeven, sparen of iets anders. Hier konden zij meerdere antwoorden invullen. Het merendeel gaf aan vooral meer te gaan lenen en/of werken.

Een greep uit de overige reacties van studenten op wat zij zouden doen ten tijde van het leenstelsel:

- *Niet cum laude kunnen slagen i.v.m. tijd welke nodig is om te werken om rond te komen*
- *Een nominale student zijn zonder levenservaring*
- *Niet kunnen studeren*
- *Meer afhankelijk van mijn ouders zijn*
- *Een probleem hebben, want ik heb door mijn studie geen tijd om te werken, en deze studie heeft nog een heleboel extra kosten aan materialen voor maquettes*

Conclusie

Op dit moment is er nog weinig zeker over het invoeren van het leenstelsel voor studenten. Mede doordat er nog geen duidelijke meerderheid is in de Eerste Kamer voor het voorstel. Maar zoals het er nu naar uit ziet zal de basisbeurs voor Masterstudenten per 1 september 2014 afgeschaft worden en zal één jaar later de basisbeurs voor Bachelorstudenten eraan moeten geloven. Op basis van bovenstaande resultaten kan en zal de LKvV niet instemmen met de huidige plannen voor het leenstelsel.

Uit het onderzoek blijkt namelijk dat er verwacht kan worden dat een groot percentage aspirant studenten niet lid zal worden van een studentenvereniging als het gevolg van het leenstelsel. Reden hiervoor is bovenal het gebrek aan geld. Daarnaast geven huidige leden aan dat zij dan meer zouden gaan werken en daardoor geen tijd zouden overhouden voor een verenigingsleven. Deze afhakende aspirant studenten zullen de meerwaarde van studentenverenigingen dus moeten missen. Zoals genoemd zorgen verenigingen naast veel gezelligheid voor een sociaal vangnet en stimuleren zij studiesucces. Daarnaast kan een dalend ledenaantal voor (kleine) studentenverenigingen een gevaar zijn voor het voortbestaan van deze verenigingen. De continuïteit van het verenigingsleven komt hierdoor in het geding en dit betekent een verschraling van het Nederlands studentenleven.

Daarnaast geeft een groot gedeelte van de respondenten aan geen interesse (meer) te hebben in een fulltime bestuursjaar. Gelukkig geeft 43% wel aan interesse te hebben in andere extracurriculaire activiteiten. Echter bijna 22% heeft helemaal geen interesse meer in extracurriculaire activiteiten. Extracurriculaire activiteiten zijn juist van groot belang voor studenten zelf, hun carrièrekansen en daarmee de Nederlandse economie als geheel. Zonder brede ontwikkeling tijdens de studie zullen er slechts magnetronstudenten afgeleverd worden.

In conclusie signaleert de LKvV zorgelijke gevolgen van het leenstelsel voor studentenverenigingen en het doen van extracurriculaire activiteiten. Er moet voorkomen worden dat studentenverenigingen door het leenstelsel ten onder gaan. Hiervoor is het belangrijk dat aspirant studenten de (financiële) mogelijkheid blijven houden om zich in te schrijven bij studentenverenigingen. De LKvV zal zich zelf inzetten om de meerwaarde van verenigingen overal uit te dragen. Daarnaast, zoals al opgenomen in de oproep van het convenant, moet er meer stimulatie voor brede ontwikkeling tijdens de studie komen. Dit kan bijvoorbeeld door het opnemen van bestuurswerk op het diploma, het ondersteunen van extracurriculaire activiteiten binnen het curriculum of de uitbreiding van het initiatief Collegegeldvrij Besturen. Maar bovenal is heldere en duidelijke communicatie naar studenten en scholieren de komende tijd het allerbelangrijkste.

Referentielijst

Bussemaker (2013). *Hoofdlijnenbrief studiefinanciering. Toekomstbestendige studiefinanciering voor sterke onderwijskwaliteit*. Via <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/01/18/kamerbrief-over-toekomstbestendige-studiefinanciering.html>

Bussemaker (2013). *Kamerbrief over Verdere Invulling Sociaal Leenstelsel en Onderzoek naar Gedragseffecten*. Via <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/06/07/kamerbrief-over-verdere-invulling-sociaal-leenstelsel-en-onderzoek-naar-gedragseffecten.html>

Interfacultair centrum voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing (2006). *Over Verenigingslidmaatschap en Studiesucces*. Via https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/7809/10_424_006.pdf?sequence=1

Landelijke Kamer van Verenigingen (2013). *Studierendement omhoog? Word Lid!* Via <http://lkvv.nl/column-lkvv-studierendement-omhoog/>

Landelijke Kamer van Verenigingen & Vereniging van Medezeggenschapsraden van Hogescholen (2012). *Wat is de Daadwerkelijke Meerwaarde van het Doen van Extracurriculaire Activiteiten?* Via <http://lkvv.nl/organen/onderzoekscommissie/>

Sociaal Cultureel Planbureau (2013). *De Studie Waard*. Via http://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2013/De_studie_waard

Telegraaf (2013). *Voortbestaan Studentenverenigingen in het Geding'*. Via http://www.telegraaf.nl/binnenland/21666006/_Leenstelsel_funest_.html

Volkskrant (2013). *Manifest voor meer vrijheid studenten*. Via <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/5288/Onderwijs/article/detail/3419070/2013/04/02/Manifest-voor-meer-vrijheid-studenten.dhtml>

Bijlage

Enquête

De Landelijke Kamer van Verenigingen is het overkoepelende orgaan over de 47 grootste studentenverenigingen van Nederland. Zij vertegenwoordigt haar leden in de politiek en media.

De LKvV is in gesprek met het ministerie van OCW, maar ook met Tweede Kamerleden over het invoeren van het zogeheten sociaal leenstelsel, dat de huidige basisbeurs op termijn moet gaan vervangen. Voor de zomer zal de minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschap de plannen voor het leenstelsel presenteren. Aan de invoering zien wij, als belangenbehartiger van de Nederlandse studentenvereniging, haken en ogen.

Wij willen graag toetsen hoe u, als lid van een studentenvereniging, tegen de invoering van het leenstelsel aankijkt.

Wij danken u bij voorbaat hartelijk voor het invullen van deze enquête.

Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben kunt u deze mailen naar bestuur@lkvv.nl.

Leeftijd

Drop down menu: Jonger dan 17 – Ouder dan 25

Geslacht

- Man
- Vrouw

In welk jaar bent u lid geworden van een studentenvereniging

- Voor 2007
- 2007
- 2008
- 2009
- 2010
- 2011
- 2012
- Ik ben niet lid

Zou u ook lid geworden zijn als het leenstelsel al was ingevoerd?

- Ja, omdat...
- Nee, omdat...

Doet u of heeft u bestuurs- of commissiewerk gedaan? (dit kan zowel op uw vereniging als bij een andere organisatie zijn)

- Ja
- Nee
- Nog niet, maar heb wel deze ambitie

Zou u ook bestuurs- of commissiewerk gedaan hebben in combinatie met het leenstelsel?

- Ja
- Ja, maar geen fulltime bestuurswerk
- Nee

Maak de volgende zin af:

Als mijn basisbeurs afgeschaft zou worden zou ik.... (meerdere antwoorden mogelijk)

- (Meer) werken
- (Meer) lenen
- Minder uitgeven
- Sparen
- Anders, namelijk...